

Latvijas Republikas Valsts prezidenta kanceleja

Prezidenta preses dienests

Pils laukums 3, Rīga-50, LV-1900, tālr. 7092122, fakss 7320404,
prese@president.lv, www.president.lv

Valsts prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas runa Latvijas Republikas 9.Saeimas pirmajā sēdē Saeimas namā, 2006.gada 7.novembrī

Ļoti cienījamā Saeimas priekšsēdētājas kundze,
Godātais Saeimas prezidij,
Ļoti cienījamās deputātes un augsti godātie deputāti,
Dāmas un kungi!

Šodien man ir gods sveikt Jūs pirmajā savas darbības dienā 9.Saeimā. Pēc neilga brīža Jūs dosiet zvērestu savai valstij, tautai un valsts pamatdokumentam – Satversmei, svinīgi soloties darboties valsts labā. No sirds novēlu, lai visa Jūsu darbība nākamo četru gadu laikā būtu vērsta uz šī zvēresta pildīšanu un lai 9. Saeimas darbs ieietu vēsturē kā labākais, kas līdz šim vēl piedzīvots un arī kā tāds, kam izdosies būtiski palielināt Saeimas kā institūcijas prestižu tautas acīs.

Latvijas Satversmes 6. pants nosaka, ka Saeimu ievēlē vispārīgās, vienlīdzīgās, tiešās, aizklātās un proporcionālās vēlēšanās. Kā pats par sevi saprotams tiek pieņemts priekšnoteikums, ka vēlēšanām ir jābūt godīgām, bez vēlētāju vardarbīgas iespāidošanas, iebiedēšanas, traucēšanas vai uzpirkšanas. Pret vēlēšanu falsifikācijas mēģinājumiem demokrātiskā valstī ir jāvēršas ar visu iespējamo likuma bardzību. Jebkurai partijai, kuras biedrs vai atbalstītājs ir iejaukts ar vēlēšanām saistītās nelikumībās, ir publiski skaidri jānorobežojas no šādiem pārkāpumiem, un jādara viss, lai palīdzētu tiesībsargājošām instancēm panākt vainīgo sodīšanu.

Latvija ir parlamentāra republika, kurā valda stingrs varas dalījuma princips starp likumdevēju, izpildvaru un tiesu varu un kur valsts prezidenta funkcijas spēlē nopietnu starpniecisku un līdzsvarotāju lomu ar savām specifiskām tiesībām, kas vismaz lielākā vai mazākā mērā aptver zināmus elementus no visiem trim varas atzariem, it sevišķi jau likumdošanas jomā. Jūs esat jau 3.Saeima pēc kārtas, ar kuru man kā Valsts prezidentei būs iespēja sadarboties. Šajā darbā esmu vienmēr vadījusies pēc Latvijas Satversmes gara un burta un vispāratzītiem demokrātijas principiem.

9.Saeima savā pirmajā darbības gada vēlēs jaunu Valsts prezidentu. Prezidenta institūcija atjaunotās valsts neatkarības laikā ir paguvusi apliecināt savu būtisko lomu valstiskuma stiprināšanā un varas līdzsvara nodrošināšanā. Jauna prezidenta vēlēšana uzliek Saeimai milzīgu atbildību. Vēsture 9.Saeimu vērtēs arī pēc tā, kādā kvalitātē būs noritējusi šī izvēle un ar to saistītās debates. Būtu ļoti svarīgi, lai Saeima raudzītos uz Valsts prezidenta ievēlēšanu no valsts ilgtermiņa interešu viedokļa, spējot pacelties pāri šauri partejiskām interesēm un īstermiņa iekšpolitiskās konjunktūras. Es patiesi ceru, ka nākamais prezidents spēs turpināt un stiprināt abu iepriekšējo prezidentu jau panāktās iestrādes, sniedzot Latvijai un Latvijas tautai arvien jaunas iespējas savā tālākā izaugsmē un kopā ar Saeimu turpinās atbalstīt tādas struktūras kā Latvijas Vēsturnieku komisiju, Stratēģiskās analīzes komisiju un Valsts valodas komisiju.

Es pati savas prezidentūras laikā kā pirmo un vissvarīgāko esmu uzskatījusi Latvijas suverenitātes un Latvijas prestiža nostiprināšanu, kas manās acīs nozīmē Latvijas valstiskuma un valsts institūciju respektēšanu un Latvijas interešu aizstāvēšanu kā pašu mājās, tā ārzemēs. Esam brīvību ieguvuši un atguvuši ne cita iemesla dēļ kā vien, lai

dzīvotu taisnīgā un demokrātiskā valstī. Taču demokrātija nav kaut kas gatavs un galēji pilnveidots, ko kā preci var iegādāties vienreiz par visām reizēm un tad mierīgi novietot plauktā. Demokrātija ir dinamisks process, kur noteiktu vērtību un pamatprincipu pielietošana praktiskā dzīvē nozīmē nemītīgu un aktīvu īstenošanas, iemiesošanas un pilnveidošanas darbu.

Cienītās deputātes un godātie deputāti!

Jūsu iespējās kā deputātiem ir kaldināt Saeimas darbības pieredzi un uzlabot tās prestižu ar nopietnu, atbildīgu un tālredzīgu darbu pie demokrātijas vērtību dzīļakas iesakņošanās un nodrošināšanas Latvijā. Mūsu atvērtajā sabiedrībā tauta pietiekami cieši seko Saeimas aktivitātēm, un līdz ar to jūsu nostāja un Saeimas debašu kvalitāte būs tie rādītāji, pēc kuriem tautā veidosies vai nu pieaugoša uzticība parlamentārai daudzpartiju sistēmai, vai arī bērnišķīgi populistiskas ilgas pēc tēvišķiem tautas glābēju tēliem un mānīgi vienkāršotiem autoritāriem risinājumiem.

Jūsu mandāta laikā Saeima kopš neatkarības atjaunošanas būs nostrādājusi ilgāk nekā to paguva vēlētais likumdevējs starp abiem Pasaules kariem aizvadītajā gadsimtā. Satversmes sapulce un pirmās 4 Saeimas nostrādāja kopumā tikai 14 gadus, savukārt šobrīd kopš 5. Saeimas ievēlēšanas pagājuši jau 13 gadi. Vēsturiski tas ir ārkārtīgi īss laiks, un nav pārsteidzoši konstatēt, ka plašākās tautas masās vēl joprojām valda pietiekami nopietna neizpratne par varas sadales un demokrātijas pamatprincipiem parlamentārā republikā.

Āoti daudziem Latvijas iedzīvotājiem brīvā prese un izteiksmes brīvība radījusi nelīdzvarotu pārliecību, ka Latvijā sliktas lietas vien notiek un ka pašreizējā valsts iekārta nekam neder. Citiem vēl šodien šķiet, ka viedokļu daudzveidība, ko garantē daudzpartiju demokrātija, nav nekas cits kā nevajadzīga strīdēšanās un kašķēšanās un ka daudz labāk būtu, ja stingra saimnieka roka visu ņemtu un sakārtotu pēc vienas vienīgas, īstenās patiesības. Mums dažreiz nav vēl īstas izpratnes par to, ka gaisma šķīlas no viena krama berzes pret otru, un ka patiesība dzimst, lietas būtību aplūkojot no pēc iespējas vairākām pusēm. Neaizmiršsim arī, ka Eiropas Savienības projekts savos pamatos ir izaudzis no politiskās gribas pārvarēt kategoriskas pretrunas starp kādreiz asiņainiem ienaidniekiem, dialogā un debatēs izstrādājot kompromisus, ar ko visiem būtu iespējams dzīvot un samierināties.

Vēl mazāka izpratne nereti ir par demokrātiskiem procesiem daudzpartiju sistēmā. Nediferencēti noraidošā attieksme, kas politiskos procesus nekonkrēti un vispārināti nosoda kā jau pēc būtības odiozus, netīrus un negodīgus, būtībā kavē demokrātijas pilnveidošanos un veicina pilsonisko nihilismu iedzīvotāju starpā.

Pēc vēlēšanām bija cilvēki, kas mēdza izteikties, ka nekad vairs nepiedalīšoties vēlēšanās, ja partija, par ko tie balsojuši, nebūs iekļuvusi valdībā. Atgādināšu, ka demokrātiskā iekārta pazaudētu jebkuru jēgu, ja visi pilsoņi atsacītos no savām tiesībām. Tāda nu reiz ir daudzpartiju demokrātijas būtība, ka nekad ne viss parlaments pilnā sastāvā, bet tikai zināms tā vairākums veido valdību. Āoti vēlētos uzsvērt, ka valstij lojālas opozīcijas darbība demokrātiskā iekārtā spēlē ārkārtīgi svarīgu lomu. Opozīcijai ir iespējas rūpīgi sekot un kritiski izvērtēt pozīcijas darbu, tā pasargājot valsti no pozīcijas ieslīgšanas augstprātīgā pašapmierinātībā. Opozīcijai ir arī iespējas nākt ar konstruktīviem priekšlikumiem, ko pozīcijai vienmēr vajadzētu taisnīgi izvērtēt pēc to būtības, ne izcelsmes.

Spriedze un debates starp pozīciju un opozīciju ir būtiska parlamentārās demokrātijas sastāvdaļa. Diemžēl, Latvijā jau kopš Kārļa Ulmaņa autoritārā režīma laikiem, kas pēc varas pārņemšanas caur apvērsumu centās nomelnot demokrātiju un noliegt Satversmes un paramenta legitimitāti, tautā ir apzināti kultivēts uzskats, ka parlamentārās domstarpības un debates jau savā būtībā ir negodīgas, netīras un neauglīgas. Šo nediferencēti negatīvo attieksmi pēc tam ilgi turpināja kultivēt komunisma perioda propaganda pret Rietumu buržuāzisko demokrātiju kā līdz kaulam sapuvušu un pret tautu

netaisnu. Negatīvā attieksme pret demokrātisko iekārtu un sabiedrības plurālismu nereti iet roku rokā ar tādu pat attieksmi pret brīvā tirgus principiem. Te parādās no sociālistiskā kolektīvisma laikiem mantotie uzskati, ka jebkuras biznesa aktivitātes jau pēc definīcijas ir savā būtībā netīras, ka jebkura peļņas iegūšana ir neattaisnojama spekulācija, grēks un noziegums un ka visi biznesa projekti var nest labumu tikai to veicējiem, bet kopībai var nest tikai ļaunumu un zaudējumus. Lieki piebilst, ka nespēja atšķirt godīgu un perspektīvu uzņēmējdarbību no krāpnieciskām aferām var tikai traucēt Latvijas ekonomiskajai izaugsmei un Latvijas konkurētspējai globālā brīvā tirgus ekonomikā.

Ne par velti lielākais izaicinājums visās pēckomunistiskās valstīs ir bijis panākt reformas, kas nostiprina gan demokrātijas, gan brīvā tirgus principus. Un vislielākais progress ir bijis panākts tieši tādās valstīs kā Latvijā, Igaunijā un Lietuvā, kur gatavība un spēja pārslēgties un pielāgoties demokrātijas un brīvā tirgus principiem ir bijusi lielāka nekā citās zemēs ar līdzīgu pagātni.

Cienītās deputātes un godātie deputāti!

No šīs dienas likumdošanas process nu būs Jūsu ikdiena. Šajā jomā Saeimas un Valsts prezidenta darbība cieši saskaras, jo, piešķirot prezidentam veto tiesības, Satversme tam atvēl kaut ko līdzīgu Otrās palātas lomai. Ar dažiem izņēmumiem, iepriekšējās Saeimas ir tiešām ieklausījušās Valsts prezidenta argumentācijā likumu otrreizējas caurlūkošanas gadījumos. Diemžēl, ir nācies saskarties arī ar to, kalikumdevējs pieņem nesagatavotus, pretrunīgus, ar konkrētu nozari regulējošiem likumiem vai pat visas valsts tiesību sistēmu nesaskaņotus likumus. Līdzīgi var spriest par likuma stabilitāti. Negatīvi vērtējams arī tas, ja likuma redakcija nav skaidri saprotama, tā normas ir sarežģītas un pretrunīgas pat viena likuma ietvaros. Tikpat būtiski ir, lai likuma darbības nodrošināšanai praksē tiktu paredzēti tā iedzīvināšanas mehānismi un resursi.

Par likumu ievērošanu dzīvē atbildīgas ir tiesībsargājošās instances un iekšlietu struktūras, kuru vajadzībām tikai nesen kā pievērsta pietiekama Saeimas uzmanība. Latvijai ir jādara viss, lai paredzētajā laikā pievienotos Šengenas līguma valstīm. Iekšējai drošībai ir jākļūst par nopietnu valsts prioritāti, nodrošinot darbiniekus ar adekvātu atalgojumu, uzlabojot infrastruktūru un palīdzot panākt profesionālās izaugsmes iespējas, tajā pašā laikā turpinot attīrīt sistēmu no korumpētiem darbiniekiem.

Tiesu sistēmai jābūt par vienu no valsts stingrākajiem pamatiem, tamdēļ starp valsts prioritātēm tiesiskuma nostiprināšanā ir bijusi un paliek gan tiesu infrastruktūras uzlabošana, gan tiesnešu kvalifikāciju paaugstināšana mūža garumā, kam nākotnē vajadzētu iekļaut arī jaunas pārtestācijas sistēmas ieviešanu. Latvijas Satversmes 83. pants garantē tiesu varas neatkarību, deklarējot, ka tiesneši ir neatkarīgi un vienīgi likumam padoti, taču neatkarīga tiesa nekādā ziņā nedrīkst būt bezatbildīga vai korumpēta tiesa. Pēdējo nedēļu notikumi rāda, ka ilggadīgās aizdomas par korupciju tiesu sistēmā ir apstiprinājušās ar konkrētiem pierādījumiem. Tas nozīmē, ka lielāka atbildība ir jāuzņemas tiesnešu disciplinārai kolēģijai, kam jāsper energiskāki soļi, lai turpinātu savas profesijas tālāku attīrīšanos un atgūtu iedzīvotāju ticību Latvijas tiesu sistēmai. 9. Saeimas deputātiem būs jāturpina iesāktais darbs Tiesu iekārtas likumprojekta apspriešanā, rūpīgi vērtējot, kā likumprojektā paredzētās izmaiņas ietekmēs tiesas spriešanas kvalitāti. Jaunajam likumdevējam būtu jārealizē tās priekšvēlēšanu programmu prioritātes, kas veicinās valsts iekšējās drošības stabilitāti un mazinās sabiedrības nihilismu tieslietu un iekšlietu lietās.

Augsti godātā Saeima,

Viens no atbildīgākajiem Jūsu pienākumiem būs izvērtēt un apstiprināt nākamos Satversmes tiesas un Augstākās tiesas tiesnešus, kā arī Augstākās tiesas priekšsēdētāja, ģenerālprokurora un tiesībsarga amata kandidātus. Jūsu lēmumi vēl ilgi iespaidos to, vai Latvija turpinās grūti iesākto, bet tik ļoti nepieciešamo tiesu sistēmas sakārtošanās un pilnveidošanās darbu.

Saskaņā ar iepriekšējās Saeimas apstiprināto likumu, kura pieņemšanu es kā Valsts prezidente esmu ierosinājusi, Jums, 9. Saeimai, būs jāizvirza un jāapstiprina amatā Latvijas pirmais tiesībsargs. Jums būs arī jānodrošina adekvāts finansējums, lai šī iestāde, kā likumā paredzēts, varētu sākt savu darbu jau 2007. gada 1. janvārī. Aicinu Jūs savlaicīgi un nopietni pievērsties tiesībsarga amata kandidāta izvirzīšanai un iecelšanai, jo šī cilvēka personība, drosme, kompetence un godaprāts lielā mērā noteiks to, vai tiesībsarga institūcijas darbība būs veiksmīga un vai tā attaisnos iedzīvotāju cerības uz efektīvu un ātru valsts aizstāvību pret netaisnību un nekompetenci valsts pārvaldē.

Tiesībsarga funkcijas ir saistītas arī ar vispārējo cilvēktiesību jomu. Laiks ir pierādījis, ka neatlaidīgais darbs pie saliedētas sabiedrības veidošanas un pretrunu mazināšanas nes augļus, taču tas jāturmīna. Vislielākās bažas pēdējā gada laikā radīja tas, ka populistisku motīvu dēļ notika spekulācija ar tolerances un savstarpējās iecietības jēdzieniem, kam bija pakļauta visa sabiedrība. Latvija nedrīkst kļūt par valsti, kur valda savdabīga, tikai viņai vien saprotama demokrātijas izpratne. Mums jāturmīna nopietnas debates par savām vērtībām, kuras civilizētā pasaule iekļauj arī iecietību pret citādi domājošiem un dzīvojošiem.

Augsti godātā Saeima,

Latvija nu jau vairāk nekā divus gadus atrodas vienā asinsrites sistēmā ar Eiropas Savienību. Jo veiksmīgāk mēs sevi šajā sistēmā pārstāvēsim, jo lielākas Latvijas iespējas panākt savu un kopējo interešu īstenošanu. Pēc 5 mēnešiem Eiropā svinēs Romas līguma 50.gadskārtu, kas lika pamatus kopējam Eiropas tirgum un arī kā vienu no mērķiem deklarēja Eiropas cilvēku tuvināšanu. Tas rosina uz pārdomām par to, kāda šobrīd mūsu iedzīvotāju uztverē ir Eiropa. Diemžēl, vispārējās sabiedriskās aptaujas Latvijā rāda, ka Eiropas Savienība cilvēku uztverē netiek uzskatīta kā pietiekoši būtiska, nozīmīga un pozitīva.

Varētu aizbildināties, ka šī brīža Latvijas cilvēku reakcija ir atbilde uz pārāk asajām dzīves pārmaiņām, kuru tempam vidusmēra labklājība netiek līdzī. Tomēr, ar ko tad mūsu situācija atšķiras no Igaunijas, kurā šobrīd ir turpat augstākais atbalsts ES no tautas puses? Gribu vērst uzmanību uz Igaunijas pozitīvo parlamentāro pieredzi, nu jau vairākus gadus organizējot konferences parlamentā par būtiskākajiem Eiropas attīstības jautājumiem. Arī Latvijas parlamentārieši varētu aktīvāk parlamenta sienās debatēt par Eiropas jautājumiem, lai pēc iespējas plašāki iedzīvotāju slāņu izprastu ES darbības mehānismus un prastu gūt labumu no ES resursiem.

Nenoliedzami, tautas uzticības pamatā ir arī pašas ES spēja risināt būtiskus jautājumus tā, lai tas nebūtu tikai atsevišķu valstu interesēs, piemēram, enerģētikas politikas vai pakalpojumu direktīvas ziņā, bet lai lēmumi tiktu pieņemti atklātā un taisnīgā veidā. Jūsu iespējās kā ES parlamentārās sistēmas sastāvdaļai ir izmantot parlamentāro sadarbības grupu tīklu un Eiropas parlamentu, lai aktīvi runātu par Latvijas interesēm, reizē gādājot par to, lai Eiropa kļūtu arvien tuvākā ikdienas pilsoņa redzējumam. Svarīgi, lai jūs būtu aktīvi arī Eiropas Padomes un EDSO parlamentārajās asamblejās, ne tikai aizstāvot Latviju no nepamatotiem uzbrukumiem, bet arī iepazīstinot ar mūsu pozitīvo pieredzi visdažādākajās jomās.

Pēc dažām nedēļām pasaules uzmanība būs pievērsta NATO galotņu sanāksmei Rīgā, kas notiek tikai divus ar pus gadus pēc mūsu iestāšanās organizācijā. Šobrīd tiek spriests, kā NATO atdzimt atkal jaunā kvalitātē kā globālās drošības organizācijai. Rīgā paredzams, ka tiks pieņemti lēmumi, kuri panāks jaunu kāpumu organizācijas politiskajā un drošības filozofijā. Rīgas izvēle galotņu sanāksmei pierāda uzticību no mūsu starptautisko partneru puses un liecina par mūsu spējām iekļauties NATO kopējās aizsardzības sistēmā atbilstoši augstākajiem standartiem. Šis NATO samits aizslaucīs pēdējās Dzelzs aizkara paliekas, kas pa laikam vēl parādās dažviet pasaulei, apliecinot, ka Latvija ir kļuvusi par neatņemamu sastāvdaļu NATO drošības telpai.

Vienlaikus ar šo nozīmīgo starptautisko sanāksmi Latvija iezīmē vēl kādu attīstības posma noslēgšanos savu Bruņoto spēku izaugsmē. 24.novembrī dienestu beigs pēdējā obligātā iesaukuma 151 karavīrs, un būs noslēgusies pāreja uz profesionālas armijas veidošanu. Saeimai ir sava nopietna loma, lemjot par Latvijas iesaistīšanos starptautiskās drošības pasākumos un miera misijās. Starptautiskās operācijās Latvijas karavīri ir sevi apliecinājuši no vislabākās puses - šobrīd tie piedalās miera uzturēšanas misijās Irākā, Afganistānā, Kosovā, Bosnijā un Hercegovinā, EDSO misijā Gruzijā. Šis ir tikai viens no iemesliem, kāpēc svarīgi nodrošināt adekvātu finansējumu aizsardzības izdevumiem – bez līdzekļiem mēs nevarēsim nodrošināt ne citu valstu drošību, ne savējo.

Iepriekšējās Saeimas pilnvaru beigās ir aktualizējušies jautājumi par mūsu attiecībām ar Krieviju, kuras Latvija vienmēr ir vēlējusies veidot cieņas pilnas, savstarpēji izdevīgas un draudzīgas kaimiņu sadarbības garā. Šīm attiecībām nepieciešams gan starpvalstu dialogs politiskā līmenī, gan nopietna iekšpolitiska diskusija par mūsu interesēm. Šāda attieksme pilnībā saskan ar vispārējo mūsu kaimiņattiecību veidošanas politiku. Šai Saeimai kopā ar nākamo valdību ir nepieciešams nonākt pie veiksmīga risinājuma Latvijas-Krievijas robežlīguma jautājumā un attīstīt pārrobežu sadarbību, kas uzlabotu dzīves apstāklus laudīm abās robežas pusēs. Svarīgi, lai robežlīguma jautājumu Saeimā pārstāvētās partijas risinātu konstruktīvi, nemēģinot gūt punktus politiskā sāncensībā.

Dāmas un kungi,

Pievēršoties ekonomiskiem jautājumiem, jāatzīmē, ka mēs patiesi varam lepoties ar savas valsts augstajiem izaugsmes rādītājiem, tomēr nopietna vērība jāvelta tam, lai līdzsvarotas attīstības pamatā būtu ilgtspējīgas politikas redzējums. Šobrīd bažas rada tas, ka IKP pieaugumu arvien vairāk stimulē iekšzemes patēriņš, bet eksporta apjomī salīdzinājumā ar importu pieaug pārāk lēni, apdraudot tālāko attīstību un konkurētspēju. Latvijas eksporta veicināšanai un Latvijas ekonomiskās drošības garantēšanai svarīgi, lai 9. Saeima un valdība nodrošinātu Latvijas pievienošanos eirozonai.

Lai panāktu ilgtermiņa ekonomisko izaugsmi, Latvijā ir svarīgi veicināt inovācijas, celt darba ražīgumu un paaugstināt pievienoto vērtību Latvijas precēm un pakalpojumiem. Saeimas iespējās ir veicināt birokrātiskā sloga samazināšanu un turpināt likumdošanas sakārtošanu, tā sekmējot ekonomisko aktivitāti Latvijā. Gan likumdevējam, gan valdībai ir jāveicina ciešāka sadarbība starp zinātniekiem un uzņēmējiem, panākot nepieciešamo lēcienu šajā ziņā. Latvijas ilgtspējīgā attīstība prasa, lai Saeima īstenotu vairāku partiju priekšvēlēšanu solijumus par ieguldījumiem pētniecībā un zinātnē, kas pamazām, bet sistemātiski tuvotos ES vidējiem rādītājiem.

Iepriekšējās Saeimas deputāti ir pieņēmuši vairākus sabiedrības attīstībai svarīgus dokumentus, kuru centrā ir dzīves kvalitātes jautājumi. Nepietiekama uzmanība šiem dzīves kvalitātes jautājumiem ir viens no faktoriem, kas veicinājis cilvēku aizplūšanu no Latvijas labāk apmaksāta darba meklējumos. Tas radījis bīstamu ekonomiskās aktivitātes kritumu ārpus lielajām pilsētām un sociālo problēmu saasināšanos, kas reģionālo nevienlīdzību problemātiku izvirza par vienu no nākamo gadu augstākajām prioritātēm.

Jau kādu laiku pētnieki brīdināja, ka arī mums ir jārēķinās, ka mūsu ekonomiku var iespaidot darbaspēka trūkums. Ir pēdējais laiks šai akūtajai problēmai kerties pie risinājuma. Saeimai un valdībai jāpievēršas valsts migrācijas politikai kopumā, nosakot, kāda būs valsts attīstības plānošana darbaspēka nodrošināšanai Latvijā un kādi varetu būt piedāvājumi, kas nākotnē palīdzētu jau izbraukušajiem darbaspēkam atgriezties. Tāpat jāvienojas par veidiem, kā nodrošināt ar darbaspēku tās nozares, kurās jau šodien notiek stihiska darbaspēka ievešana no citām valstīm. Izaicinājums būs nodrošināt Latviju ar darbaspēku, tomēr neizjaucot valstī jau tā diezgan trauslo demogrāfisko līdzsvaru.

Ir vispāratzīts, ka Eiropas kontinents, un īpaši Baltijas jūras reģions, varēs būt spēcīgs un konkurētspējīgs pasaules mērogā, ja turpinās pievērsties augsti kvalificēta darba spēka un neatslābstošas inovācijas jautājumiem. Nemot vērā, ka izglītības sektoram ir

paredzami vieni no lielākajiem ES fondu līdzekļiem, ir ļoti nopietni jāraugās uz to tālredzīgu un efektīvu izlietojumu un apsaimniekošanu. Latvijai kā ES dalībvalstij jābalstās uz savām vērtīgām tradīcijām izglītības sistēmā, taču vienlaicīgi jābūt atvērtai pasaules pieredzei, vai tie būtu progresīvākie sasniegumi programmu satura attīstībā, apmācības metožu apguvē vai skolēnu talantu atklāšanā.

Par Latvijas pieredzi demokratizācijas un strauju pārvērtību gaitā interesējas gan austrumos, gan dienvidos – Moldāvā, Grūzijā, Ukrainā, pilsoniskajā Baltkrievijā, kā arī Balkānu valstīs. Atcerēsimies, cik augstu mēs novērtējām savulaik mums sniegtu palīdzību un cik nozīmīgu devumu tā sniedza mūsu reformu procesos. Brīvāk atverot mūsu izglītības sistēmu citu valstu studentiem, mums pavērtos jaunas iespējas savu zināšanu un pieredzes nodošanā tiem, kas augstu vērtē Latvijas panākumus. Būtu patiesi jāraugās, lai izdabāšana atsevišķām partejiskām nostādnēm nekavētu izglītības sistēmas potenciālo attīstību un daudzveidību.

Vadoties pēc visiem iespējamiem objektīviem rādītājiem, Latvija nekad vēl nav bijusi tik izdevīgā stāvoklī kā šobrīd. Ne tādā nozīmē, ka visi valsts iedzīvotāji nu tagad dzīvotu cepures kuldami gluži kā Leiputrijā, bet tādā nozīmē, ka nekad vēl vēsturē Latvijas iedzīvotājiem nav bijušas tik plašas tiesības, tik nopietna drošība un tik lielas izaugsmes perspektīvas kā tagad. Kā demokrātiska, neatkarīga valsts esam aktīva starptautisko sadarbības sistēmu dalībniece. Kopējā Eiropas politiskajā kartē Latvija patiesi tiek uztverta kā valsts, kura veiksmīgi pratusi pārvarēt biežo valdību maiņu radītos politiskās nestabilitātes draudus. Būtu gandarījums redzēt, ka Latvijas attīstība nes pēctecības vārdu un ka nākamajos gados tā turpinās nest politiski un sabiedriski stabilas valsts godu ar straujāko ekonomisko izaugsmi Eiropā.

Tas, protams, nenozīmē, ka mēs drīkstētu ieslīgt pašapmierinātībā, jo, kā sacījis Tomass Džefersons, brīvības cena ir mūžīga modrība (*The price of freedom is eternal vigilance*). Patiesi, valsts neatkarībai, brīvībai un demokrātijai mūsu rūpju nekad nebūs par daudz.

Augsti godātā Saeima,

Novēlu Jums ražīgu, profesionālu un gandarījuma pilnu darbu Latvijas un Latvijas tautas labā!